

Dubbelträff med Nätverket

Den 24 februari mötte Nätverket upp i Umevas lokaler på Ön. Några av medlemmarna presenterade pågående aktiviteter, och Nätverket flaggade för både en utbildning och en Europaresa. Dagen efter hade Sveriges Byggindustrier gjort undantag från sina vanligtvis slutna Byggdagar genom att bjuda in Nätverket.

Torsdag 24/2 Umeva – miljösystem i världsklass

Umeva förvaltar inte bara ett monopol kring vatten och avlopp. Företagets vd Tomas Blomqvist betonade att man också hanterat ett integrerat miljösystem av bästa klass. En del är den hypermoderna depån vid Dåva.

Källsortering är en viktig faktor och här kan Umeåborna sträcka på sig. Med endast 2 % deponerat avfall har staden få, om ens några, motstycken i världen. Eftersom Umeå kommit så långt, har Umeva fått i uppdrag att åka till Xian i Kina för att dela med sig av sin systemkunskap.

Umeva planerar även en utbyggnad av reningsverket på Ön, för totalt ca 500 milj kr, vilket troligen kommer att kräva två höjningar av vattenpriset. Till saken hör att priset i dagsläget (3 öre/liter) ligger under riksgenomsnittet.

Slutligen listade Blomqvist det som Umeva kan bidra med inom Nätverket. Utöver tillgång till och kunskap om ett integrerat miljösystem nämnde han samlad utförarkompetens, kunskap om slutanvändarbeteenden, tillgång till demonstrationsanläggningar, medverkan i nätverksbyggande samt tillgång till internationella nätverk.

Från ord till handling

Nätverkskoordinator Christer Johansson, Esam, konstaterade att det sjuder av aktivitet i medlemsföretagen. Han efterlyste att medlemmar tar med sig projekt till Nätverket. Tanken är att man bildar en projektgrupp, spetsar till projektet och säkerställer nödvändiga medel för att gemensamt förstärka resultatet. Christer Johansson betonade att initiativtagaren självklart behåller projektägandet.

Tomas Blomqvist,
Umeva

HSB sparar energi - och pengar

Roger Granberg, teknisk chef vid HSB Umeå, redogjorde för ett antal renoveringsprojekt som inkluderar energiåtgärder. Utöver den egna fastigheten i kv Balder rör det sig bl.a. om en fastighet som får nio nya lägenheter i kallvindan samt fullständig renovering.

Energiåtgärderna omfattar styrsystem med webbuppkoppling, ny ventilation, undercentraler, el, fönster samt tak och isolering. Enbart i HSB:s eget hus innebär den sänkta förbrukningen att payofftiden blir så kort som tre år. Totalt beräknas HSB spara 450 000 kWh/år i de tre husen.

Roger Granberg tryckte på vikten av ett systematiskt energiarbete, där energistatistik är A och O. En noggrann kartläggning sätter de ekonomiska ramarna.

Nätverket lovordade initiativet, som visar på potentialen i befintliga byggnader. För HSB:s del bidrar projekten till att uppnå det centralt fastställda målet om att minska koldioxidutsläppen med 50 % till 2023.

Roger Granberg, HSB

TM-konsult siktar på guld

TM-konsult berättade om de tolv radhus man utformat på Tomtebo. Husen har trästomme och annorlunda materialval i form av bl.a. cederträ och mörkgrå aluminium. Beställaren har vinnlagt sig om att behålla föreslagna idéer. En stor hjälp i arbetet har varit 3D-modeller.

För att leda in ljus till radhusens "mörka kärna" har en stor takkupol placerats i mitten av husen. Dessutom har TM-konsult integrerat en braskamin intill trappan. Mittpunkten har på så sätt blivit extra intressant och samtidigt en naturlig plats för matsalsbordet.

Energiåtgången (fjärrvärme) per radhus är 11 000 kWh per år för värme och varmvatten. TM-konsult umgås med tanken om att få radhusen att bli Miljöklassad byggnad Guld. Här finns möjligheten att gemensamt undersöka vad som kan krävas för en sådan uppgradering.

Byggutbildning i två steg

Christer Johansson presenterade Nätverkets förslag till en kommande byggutbildning. Målgrupp är i första hand hantverkare och arbetsledare inom bygg, el och VVS. En första introduktion på temat "Byggnader med låg energianvändning", med studier av utförda projekt samt en workshop, ska samtidigt fånga upp behovet av en fortsättning. Det ska bli en kurs i Certifierat hållbart byggande, som kan komma att bedrivas på universitetsnivå. Inför kursen ska bland annat klarläggas vilka förkunskaper som krävs och vilken kompetens som utbildningen slutligen ger.

Henrys termos-princip

Med lång erfarenhet i branschen, bland annat omfattande tio år i Tyskland, har Henry Mortensen utvecklat ett eget byggsystem. Denna s.k. termos-princip är den bärande idén bakom exempelvis Villa Pettersson, ett av de hus som ingår i det Cerbof-projekt som Umeå universitet ska följa upp. Med siffror som talar sitt tydliga språk redogjorde Henry för skillnader mellan pären, alltså hus med hans system, och äpplen (normalhus). Några exempel är 80–90 procents värmeåtervinning i stället för 0, FTX-balanserad ventilation kontra naturlig samt en energiförbrukning för värme och varmvatten som är lägre än 55 kWh/kvm och år (>130 kWh).

– Frågan är bara om ledare inom branschen vill ta detta till sig. Det är ju en konservativ bransch, där alla tänker täckningsbidrag. Men jag tror att om tio år byggs det bara sådana här hus, sade Mortensen.

"Tufft att klara klimatmål"

Eftersom nybyggnation bara utgör ca en procent av den totala volymen, kan den största energibesparingen göras i det befintliga beståndet, konstaterade Leif Marklund, Peab. Men för att klimatmålen ska klaras måste åtgärderna leda till att energiåtgången blir så låg som 90–100 kWh/kvm och år.

– Det är en tuff uppgift.

För att påskynda arbetet med energieffektivisering och miljöklassning av fastigheter, kan man enligt Marklund tänka sig ett flertal incitament.

Han nämnde lägre fastighetsskatt, bättre försäkringsvillkor, förmånligare kreditvillkor, stärkt varumärke, ökat driftnetto och höjt marknadsvärde. Han menar att fokus på investeringskostnad leder fel och att man i stället måste se till livscykelkostnaden.

Vägen till energieffektivitet börjar enligt Leif Marklund med tydliga beställarkrav. Anhalter fram till ett lyckat resultat är en kvalitetssäkrad energiberäkning, normerade indata, täthetsprovning, termografering, mätning, E-deklaration samt återkoppling till E-beräkning.

Lufttäthet nämndes som en förutsättning för att en byggnad ska vara energieffektiv. Marklund uppehöll sig också vid fuktproblem. Ett sätt att minska risken är att väderskydda arbetsplatsen under hela byggtiden. Kostnaderna för detta ska vägas mot att man kan bygga utan avbrott, minskad risk för arbetsskador, att arbetsplatsen inte behöver täckas för natten eller inför helger samt minskad risk för framtida skador.

Hållbar resa i Europa

Nätverket planerar en studieresa i Europa som kommer att genomföras till hösten. Under resan ska hållbart byggande studeras i Norra Djurgårdsstaden i Stockholm samt i Österrike under ledning av Günter Lang, IG Passivhaus, och i Tyskland med guidning av arkitekten Varis Bokalders.

Projektet berör såväl byggande som planering och förvaltande. Möjligheter finns att delta under delar av resan. För mer information, se Nätverkets hemsida.

Fredag 25/2

Det behövs fler bostäder

Under den rubriken talade Björn Wellhagen, husbyggnadsexpert vid Sveriges Byggindustrier, BI. Nuläget beskrev han i ord som lågt byggande och låga investeringar, eftersatt underhåll, stor potential för energieffektiviseringar och hög beskattning. Enligt Wellhagen är bostadsbyggandet i Sverige sämst i Norden och i botten av Europa.

– På sikt ger det oss sämre konkurrenskraft.

Han pekade också på ett gap mellan bostadsbyggande och tidpunkter då stora årskullar blir kring 25 år, alltså redo för ett etablerat boende.

– En lösning är att bygga för 40-talisterna eftersom det skapar en flyttkedja.

Friare hyressättning och möjligheter till tidsbegränsade kontrakt nämnde Wellhagen som några strategier för en bättre fungerande bostadsmarknad. Andra förslag är effektivisering av plan- och bygglovsprocesserna, ägarlägenheter och självförvaltning som upplåtelseformer, sänkt skattetryck och infrastrukturinvesteringar på "långsiktigt hållbar nivå".

Nätverkets ordförande Åsa Ögren höll med om att det behövs långsiktiga spelregler och att PBL bör ändras, t.ex. för att reda ut sakägarbegreppet. Som ordförande i byggnadsnämnden utlovade hon en effektivare process i Umeå, bl.a. genom en digitalisering.

Björn Wellhagen

Umeå visar vägen

Lite av en kontrast till Björn Wellhagens bild var genomgången av Lennart Holmlund, kommunstyrelsens ordförande i Umeå. Här ligger takten i bostadsbyggandet på 600–800 lägenheter per år och till detta läggs övriga byggen. Bland pågående och planerade projekt nämnde Holmlund åtta kommande översiktsplaner, kulturhuset på kajen, vägpaketet, Konstnärligt campus, den nya godsterminalen samt bostäder på Sandåkern och Ön. Mer stad och hög täthet är några ledord.

Lennart Holmlund

Energieffektivitet måste stimuleras

Maria Brogren, energiexpert vid BI, pekade på behovet av en omfattande energieffektivisering av byggnader. Om landet ska klara klimatmålen till 2020 måste energianvändningen enligt henne halveras i 700 000 lägenheter. Notan hamnar på svindlande 350 miljarder kronor, men så skapas också 30 000 nya jobb.

Maria Brogren

En retorisk fråga från Brogren var varför det byggs så få energieffektiva hus och varför det är ovanligt att utnyttja sådana åtgärder vid ombyggnader. Hennes tre förslag för framtiden blev samtidigt ett svar:

– Drivkraften måste stärkas genom tydligare mål och regler, starkare ekonomiska incitament och ökad energikompetens i hela sektorn. Och energieffektivitet måste avspeglas i hyran.

Maria Brogren flaggade för ett projekt, som ska identifiera hinder och drivkrafter i sammanhanget. Vid mötet föreslog Åsa Ögren en ändring av § 9 i BBR. Bland andra förslag fanns Lennart Holmlunds idé om att slopa kallhyra, men där fick han mothugg av Erik Bengtsson från Fastighetsägarna Norr.

Brogren lyfte också fram Lågan, ett program för byggnader med låg energianvändning. Nyligen beviljades Nätverket pengar från programmet, som syftar till att bl.a. stödja demonstrationsprojekt, nätverkande och utvärdering. På laganbygg.se finns mer information.

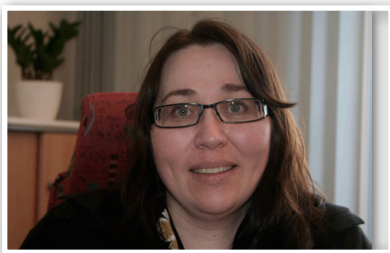

Reflekterat

Leif Marklund, Peab:

– Begreppet "hållbarhet" är fortfarande något dif-fust inom Nätverket. De miljöklassningssystem som nu börjar tillämpas av de större aktörerna kan ge en tydligare helhetsbild. Jag skulle vilja se en vision eller målbild av vad Umeå skall åstadkomma för att nå målet "världsledande 2020".

Stina Johansson, Umeå kommun:

– Europaresan verkar enormt spännande. Jag tror att jag kan få mycket inspiration, inte minst inför kommande byggande på Ön.

Till medlemmar

Vi vill synliggöra det som Nätverkets medlemmar gör. Nu har alla medlemmar lyfts fram i vänster-spalten på hemsidan: www.hallbarahus.se

Där vill vi lägga ut en sammanställning av medlem-marnas egna projekt. Alla medlemmar i nätverket uppmanas att samla ihop sina projekt som man vill lyfta och sammanställa i en pdf-fil eller länk till info@hallbarahus.se så lägger vi ut det på hemsidan.

På GÅNG

Medlemsträff den 25 mars

Boka den 25 mars för en träff med andra medlemmar i Nätverket. Här fokuserar vi på konkreta projekt och affärs-samarbeten.

Nästa Storforum - 20 maj

Nätverket är nominerat

I samband med den stora konferensen World Sustainable Building Conference, SB11, är Nätverket för hållbart byg-gande och förvaltande i kallt klimat och dessutom projektet Energieffektivt byggande i kallt klimat uttaget till en andra omgång för att kunna presenteras den 18-21 oktober i Helsingfors.

Tidningen Näringsliv

Den 1 april kommer en bilaga till tidningen Näringsliv ut på våra flygplatser och snabbtåg i Sverige. Tidningen når 1,5 miljoner läsare och kommer handla om Nätverket för hållbart byggande och förvaltande i kallt klimat.

-Tidningen ger oss en möjlighet att synas och ta plats i Sverige. Vår förhoppning är att vi kan göra den på engelska till hösten och nå ytterligare spridning, säger Royne Söder-ström, Kompetensspridning i Umeå AB.

Nätverket på olika konferenser i Sverige

Den 17/3 presenteras nätverket för hållbart byggande och förvaltande på Energiutblick i Göteborg. Då kommer också Ålidhemsprojektet att presenteras av Ann-Sofi Tapani. Ålidhemsprojektet kommer också att presenteras den 21/3 i samband med Energitinget i Stockholm den.

På gång i Västerbotten

"Tillsammans gör vi det hållbar möjligt." Länsstyrelsen har under 2010 inlett en samverkansprocess med syfte att revidera de regionala miljömålen och helhetsstrategierna för hållbar utveckling. En av grupperna är Hållbar samhälls-planering, byggande och boende. Första mötet är 30/3. För mer information. Kontakta: Annika.Nordenstam@lans-styrelsen.se

www.hallbarahus.se